

ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล

EFFECTS OF ORGANIZING MOVEMENT AND RHYTHMIC ACTIVITIES
USING CREATIVE DANCE APPROACH ON KINDERGARTENERS' CREATIVITY

นางสาวพรพิมล เวสวัสดี *

Phonphimon Vessawasdi

ผศ.ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ **

Asst. Prof. Sasilak Khayankij, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง 2) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์กับกลุ่มควบคุมที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนพญาไท สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการจับคู่ (match by paired) โดยใช้เกณฑ์เพศและคะแนนทักษะด้านร่างกาย ในการแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 11 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (match paired t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* นิสิตมหาวิทยาลัยสาขาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: maytu_cu@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: sasilak.k@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the effects of organizing movement and rhythmic activities using creative dance approach on kindergarteners' creativity before and after the experiment and 2) to study the effects of organizing movement and rhythmic activities on kindergarteners' creativity after experiment between experimental group used movement and rhythmic activities using creative dance approach and control group used movement and rhythmic activities based on Early Childhood Education curriculum. The sample were 30 kindergarteners studying in Kindergarten level 1, second semester of academic year 2014, Phayathai school under the Primary Educational Service Area Office of Bangkok, which were match by paired according to the age, sex and movement skill scores the sample were divided into two groups; 15 children for the experiment group and 15 children for control group. The research duration was 11 weeks. The research instruments were Thinking creatively in action and movement test. Data was statistically analyzed by using the arithmetic mean, standard deviation, and match paired t-test.

The research results were as follows: 1) After the experiment, the experiment group had the creativity mean scores of the experimental group were higher than before the experiment at .01 significant level. 2) After the experiment, the experimental group had the creativity mean scores higher than that of the control group at .01 significant level.

คำสำคัญ: กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ / การเต้นเชิงสร้างสรรค์ / ความคิดสร้างสรรค์ / วัยอนุบาล

KEYWORDS: MOVEMENT AND RHYTHMIC ACTIVITIES / CREATIVE DANCE/CREATIVITY / KINDERGARTENERS

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในเรื่องที่ได้รับการส่งเสริม เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ (อารี พันธมณี, 2547) แต่จากผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (สมศ.) พบว่า เด็กปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสามารถด้านการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ที่มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ 11.1 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) จากการสำรวจดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านครอบคลุมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พ.ศ.2552 พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหา พิจารณาจากผลประเมินในมาตรฐานที่ต้องได้รับการปรับปรุงสูงสุดได้แก่ ครูขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ทำให้เด็กขาดความสามารถด้านการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ เหล่านี้จะนำไปสู่การด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ประกอบกับข้อมูลจากการสำรวจของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า ในการสอนกิจกรรมสร้างสรรค์มีมากที่สุด รองลงมา คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ น้อยที่สุด คือ กิจกรรมกลางแจ้ง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน, 2541) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็น

ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลได้ กล่าวคือ กิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์ เป็นการผสมผสานระหว่างความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวร่วมกับการแสดงออกทางศิลปะ ทักษะตามพัฒนาการด้านร่างกายและการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจท่าทางการเต้นในหลากหลายลักษณะ ส่งผลต่อทักษะการเต้นและความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น การเต้นเชิงสร้างสรรค์สร้างความสงบสุขภายในใจ ในขณะเดียวกันช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหา การแสดงออกถึงความรู้สึก การทำงานร่วมกัน การยอมรับคุณค่าของตนเอง การตระหนักถึงความเป็นตัวตนและวัฒนธรรมของผู้อื่น การเข้าร่วมกับกิจกรรมมากขึ้น และการรู้จักคุณค่าของตนเอง (Gilbert, 2007)

ปัญหาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามพบว่า ครูอนุบาลยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการนำแนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดในช่วงกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างสรรค์การแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของตนเองและผู้อื่น ให้เด็กได้สำรวจท่าทางการเต้นในหลากหลายลักษณะ ส่งผลต่อทักษะการเต้น และความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น เพื่อนำผลจากการศึกษาในครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็ก และเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ หลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์กับกลุ่มที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ สูงกว่าก่อนทดลอง
2. หลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว การเต้นเชิงสร้างสรรค์ และการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กอนุบาล จากนั้นขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความคิดสร้างสรรค์และการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กอนุบาล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 ห้อง ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากมา 2 ห้องจากทั้งหมด 4 ห้อง ได้ห้องเรียนอนุบาลปีที่ 1/2 เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และห้องเรียนอนุบาลปีที่ 1/3 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน จากนั้นผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการจับคู่ (match by paired) จับคู่ระหว่างเด็กกลุ่มทดลองและควบคุม ได้เด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยใช้เกณฑ์เพศและคะแนนจากแบบประเมินทักษะด้านร่างกายของโรงเรียนพญาไท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2557 ซึ่งเป็นการควบคุมปัจจัยที่จะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์

การทดสอบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวัดความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ก่อนจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์ด้วยการทดสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (match paired t-test) พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ก่อนการทดลองของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบ ความคิดสร้างสรรค์	จำนวน (คน)	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความคิดคล่องตัว	15	100.87	16.11	93.13	11.81	1.553	.071
ความคิดริเริ่ม	15	103.27	21.61	97.00	15.13	.938	.182
จินตนาการ	15	78.00	11.71	75.73	10.85	.519	.306

$p < .01$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือจำนวน จำนวน 1 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว (Thinking creatively in action and movement : TCAM) ประกอบด้วยเอกสารทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ (1) คู่มือการใช้เครื่องมือแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว (Thinking creatively in action and movement : TCAM) (2) สมุดบันทึกคะแนนการแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและ

การเคลื่อนไหว (3) ใบสรุปคะแนนมาตรฐานความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ก่อนและหลังทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้จากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง มีรายละเอียด ดังนี้

1) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของค่าคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ แล้วนำค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบ โดยการทดสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (match paired t-test)

2) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้กิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลอง แล้วนำค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุม ที่ได้มาเปรียบเทียบ โดยการทดสอบด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่ (match paired t-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนบบาล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และ จินตนาการของเด็กก่อนบบาลก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านความคิดคล่องตัวก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 100.87 หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 120.53 ด้านความคิดริเริ่มก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 103.27 หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 128.00 และด้านจินตนาการก่อนทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 78.00 หลังทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 120.07 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

องค์ประกอบ ความคิดสร้างสรรค์	จำนวน (คน)	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความคิดคล่องตัว	15	100.87	16.11	120.53	12.43	6.963	.000
ความคิดริเริ่ม	15	103.27	21.61	128.00	21.54	5.586	.000
จินตนาการ	15	78.00	11.71	120.07	7.21	20.633	.000

$p < .01$

5.2) ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์กับกลุ่มควบคุมที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะแบบปกติของเด็กอนุบาลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และ จินตนาการ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์เป็นรายคู่ใน 3 ด้าน หลังการทดลอง กลุ่มทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านความคิดคล่องตัวกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 120.53 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 104.07 ด้านความคิดริเริ่มกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 128.00 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 109.07 และด้านจินตนาการกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 120.07 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 109.40 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

องค์ประกอบ ความคิดสร้างสรรค์	จำนวน (คู่)	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความคิดคล่องตัว	15	120.53	12.43	104.07	14.82	3.735	.001
ความคิดริเริ่ม	15	128.00	21.54	109.07	16.62	3.096	.004
จินตนาการ	15	120.07	7.21	109.40	10.26	3.156	.003

$p < .01$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลถึงความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ พบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นหมายถึง ภายหลังการทดลอง เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

1.1) กระบวนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลถึงความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้นของเด็กกลุ่มทดลอง โดยในแต่ละขั้นตอนการสอน มีส่วนช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกและความคิดภายในผ่านท่าทางการเคลื่อนไหวที่สะท้อนถึงความคิดของเด็กอย่างสร้างสรรค์ เช่น ในขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์ ครูเปิดโอกาสให้เด็กฟังเพลง เมื่อเด็กได้ฟังเพลงทำความเข้าใจในเพลง เด็กก็ได้คิดวางแผนท่าเต้นตามโจทย์ที่ครูกำหนด ซึ่งเด็กจะนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่ได้ฝึกฝนผสมผสานกับความรู้สึกเมื่อได้ฟัง จนได้เป็นรูปแบบการเต้นที่เหมาะสม เกิดความสุนทรีย์ ความงามในการเต้น และความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากเด็กเอง ดังที่ Edwards (2006) กล่าวว่า การร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย และการเต้น ไม่ใช่ทำเพื่อความสนุกเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การฟัง การตอบสนอง การเลียนแบบ และการใช้เสียง

นิ้วมือ มือ แขน และส่วนอื่นๆ ของร่างกาย เพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถพิเศษของเด็ก โดยเฉพาะด้านจินตนาการ โดยดนตรีสามารถสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ นอกจากนั้น Thomas (2011) กล่าวว่า เมื่อเด็กเคลื่อนไหวผ่านดนตรี เด็กจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของดนตรี การเคลื่อนไหวจะนำพาเด็กไปสู่อิสระในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางดนตรี ทักษะที่จำเป็นของความคิดสร้างสรรค์ คือ การแก้ปัญหา เมื่อเด็กเคลื่อนที่ตามเสียงดนตรี เด็กจะสามารถจินตนาการ แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง และแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะรูปแบบที่น่าสนใจและเหมาะสม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

1.2) การสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกปลอดภัย และการยอมรับจากผู้อื่น ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ครูได้สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ เช่น การจัดพื้นที่ให้โล่งกว้างเหมาะกับการเคลื่อนไหวของเด็กและนำสิ่งของต่างๆ ที่เกะกะ ขัดขวางการเคลื่อนไหวออกไป ทำให้เด็กเกิดความปลอดภัยมากขึ้น การสร้างความมั่นใจที่จะแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองมากขึ้น โดยในการจัดกิจกรรมนี้ ครูได้เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ออกมา โดยไม่ตัดสินว่า สิ่งที่เด็กกระทำนั้นถูกหรือผิด ไม่มีการพูดเพื่อเปรียบเทียบการเต้นของเด็กว่าคนไหนดีกว่ากัน และพูดชื่นชมเด็กทุกครั้งที่เด็กออกมาแสดงการเต้นหน้าห้อง สอดคล้องกับ โรเจอร์ (1959, อ้างถึงใน ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาวะที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย (psychological safety) คือ พ่อแม่และครูสามารถสร้างความรู้สึกลดภัยทางจิตได้ โดยยอมรับความสามารถของเด็กแต่ละคนโดยไม่พยายามประเมินหรือเปรียบเทียบ เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าตัวเองน้อย รวมทั้งภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออก (psychological freedom) สามารถส่งเสริมได้ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการแสดงออกอย่างอิสระทั้งความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ซึ่งแสดงถึงความเป็นตัวของตัวเอง อันจะนำไปสู่การทดลองและริเริ่มกระทำและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546) ส่งผลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นในขณะทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก

1.3) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ โดยในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำการสำรวจอย่างมากในขั้นที่ 1 การอบอุ่นร่างกายและการสำรวจแนวคิด เป็นการให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามครู และทบทวนเนื้อหาการเต้นครั้งที่แล้ว จากนั้นครูนำให้เด็กสำรวจแนวคิดทางการเต้น เข้าสู่เนื้อหาการเต้น ขั้นที่ 2 การฝึกทักษะการเต้น เป็นการให้เด็กได้ใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหวและการเต้นตามโจทย์ที่กำหนด และฝึกฝนทักษะการเต้นทั้งแบบเดี่ยว แบบคู่ และกลุ่ม ซึ่งทั้ง 2 ขั้นตอนได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ และช่วยให้เด็กสามารถนำความรู้มาบูรณาการมาเป็นการแสดงออกของตนเองได้ ดังที่ Pica (2010) ได้นำเสนอการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะว่า เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก เนื่องจากเด็กควรได้ฝึกฝนทักษะการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย อย่างถูกวิธี และเป็นลำดับขั้นตอนเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยวิธีการสอนการเคลื่อนไหวและจังหวะให้แก่เด็ก แบ่งเป็น 3 วิธี หนึ่งในนั้นคือ วิธีการสำรวจ (Exploration) การสำรวจเป็นวิธีที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้อย่างแพร่หลายในโปรแกรมการเคลื่อนไหว เพราะเป็นวิธีที่ทำให้เด็กเกิดการตอบสนองอย่างหลากหลายและท้าทายต่อความสามารถของเด็ก ทำให้เห็นถึงจุดร่วมของ

การแก้ไขปัญหา และเป็นการเพิ่มความท้าทายให้กับเด็กได้ โดยครูจะใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้เคลื่อนไหวในแนวทางที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ผลงานของเด็กก็จะมีหลากหลายและสร้างสรรค์มากขึ้นด้วย

1.4) สื่อที่ใช้ประกอบการกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์ โดยสื่อที่ใช้ในกิจกรรมนี้มีทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่ บทเพลง เรื่องเล่า และอุปกรณ์ต่างๆ มีส่วนช่วยให้เด็กได้ใช้ท่าทางการเคลื่อนไหวที่ได้ฝึกฝนมาร่วมกับสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ทำให้เด็กได้มีแนวคิดในการเคลื่อนไหวมากขึ้นและเกิดท่าทางการเคลื่อนไหวแบบใหม่และสร้างสรรค์มากขึ้น สอดคล้องกับ Kassing and Jay (2003) ได้เสนอเครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์ 2 ชนิดด้วยกันได้แก่ 1) ดนตรี ที่มีความหลากหลาย 2) เรื่องเล่า หรือเป็นการการแสดงละครตามเรื่องเล่าผ่านการเคลื่อนไหวคนเดียว หรือผ่านการแสดงผ่านละครใบ้และการเคลื่อนไหว การออกแบบท่าเต้นตามเรื่องเล่าเป็นการที่นักเต้นแสดงตามบทบาทของตัวละครที่ได้รับ อีกทั้ง Mayesky and others (1995) ได้เสนอเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งดนตรีเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก โดยการฟังดนตรีนั้นถือเป็นขั้นนำไปสู่การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์และสามารถช่วยให้เด็กเข้าใจในแนวคิด หรือความคิดต่างๆที่อยากให้เด็กได้รับได้ด้วย ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้จัดการทำสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยแนวคิดสำคัญสำหรับครูที่จะใช้ดนตรีในการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเต้นเชิงสร้างสรรค์เครื่องมือที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเต้นเชิงสร้างสรรค์อย่างเข้าใจจะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้

2) ความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และจินตนาการ ของเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้านหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งเมื่อนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละด้าน เป็นรายคู่ จะเห็นว่า มีคู่ที่มีค่าติดลบได้แก่ คู่ที่ 1 4 9 11 และ 12 โดยมีคู่ที่ติดลบทุกด้าน คือ คู่ที่ 9 แต่ที่เหลือมีค่าติดลบแค่บางด้าน แสดงให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้านมีลักษณะเฉพาะ ไม่จำเป็นที่เด็กจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ขึ้นเหมือนกันทุกด้าน เด็กบางคนอาจจะมีคะแนนในด้านความคิดสร้างสรรค์เฉพาะด้านในตัวเอง แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ซึ่งมีเหตุปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่าง 2 กรณี ดังนี้

2.1) กรณีของเด็กคู่ที่ 9 ที่มีค่าติดลบทุกด้าน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนการทดลองของเด็กกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองแล้วนั้น จะเห็นว่าเด็กกลุ่มควบคุมมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบก่อนทดลองสูงกว่าเด็กกลุ่มทดลองมากพอสมควร ดังนั้นผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 องค์ประกอบหลังการทดลอง แม้เด็กทั้ง 2 กลุ่มจะมีคะแนนเพิ่มขึ้น แต่เด็กกลุ่มควบคุมก็ยังคงมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากกว่าเด็กกลุ่มทดลอง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วทำให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ก็สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบกิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ดังนั้นเด็กในกลุ่มควบคุมที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ ก่อนทดลองมากกว่าเด็กกลุ่มทดลองมากพอสมควรอยู่แล้ว จึงมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบหลังการทดลองมากกว่าเด็กกลุ่มทดลองเช่นกัน

2.2) กรณีของเด็กคู่ที่เหลือที่มีค่าติดลบแค่บางด้าน เด็กเหล่านั้นเป็นเด็กที่ขณะกิจกรรมให้ความสนใจในกิจกรรมเหมือนเด็กทั่วไป สามารถเคลื่อนไหวตามท่าทางที่ครูกำหนดได้ และสามารถคิดท่าทางที่แปลกใหม่ได้เหมือนกับเพื่อน แต่ด้วยความแตกต่างภายในตัวเด็ก ทำให้ขณะทำการทดสอบแบบทดสอบ

ความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว เด็กจะไม่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ผ่าน การเคลื่อนไหวได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากภาวะอารมณ์ในขณะที่ทำกิจกรรมของเด็กแต่ละคนต่างกัน เด็กบางคนเกิด อาการกลัวหรือเขินอาย เมื่อเข้ามาในห้องทดสอบคนเดียว ซึ่งส่งผลถึงการกระทำของเด็กขณะทดสอบทั้งก่อน และหลังการทดลองได้ Torrance (1981) กล่าวในคู่มือการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัย การปฏิบัติและการเคลื่อนไหว ควรระมัดระวังและทักษะการทดสอบเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการทดสอบเด็ก ในการทดสอบควรจะทำให้ความสนใจในเรื่องการอบอุ่นร่างกาย ผู้ทดสอบควรได้รับสร้างความคุ้นเคยกับ โครงสร้างของการทดสอบก่อน เมื่อทดสอบจะได้เกิดความไว้วางใจและสามารถบันทึกการกระทำของเด็กลงใน สมุดบันทึกคะแนนได้ด้วยตนเองทันที ส่งผลให้ค่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ในบางองค์ประกอบ

3) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้ แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยสังเกตพบพฤติกรรมของเด็กที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันและการใช้กิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ ดังนี้

3.1) ทักษะการแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยพบว่า เมื่อเด็กทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิง สร้างสรรค์ เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายหรือเต้นตามโจทย์ที่ครูกำหนดได้ โดยครูจะกำหนดโจทย์และ สถานการณ์ให้เด็ก ได้คิดออกแบบท่าเต้นด้วยการผสมผสานระหว่างท่าทางการเต้นกับเพลง เพื่อแสดงตาม โจทย์ที่ครูกำหนด ถือว่าเป็นฝึกให้เด็กได้รู้จักการแก้ปัญหาในการทำกิจกรรม และแสดงออกถึงความคิด สร้างสรรค์ของเด็กด้วย ดังที่ Mayesky (2002) กล่าวว่า ีว่าการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความคิด สร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กตระหนักว่าบางปัญหาไม่ได้มีคำตอบที่ง่ายเสมอไป หากเด็กนึกถึงสิ่งนี้จะ เป็นช่วยลดปัญหาความกังวลในการที่เด็กไปพบกับคำตอบของปัญหาที่ยากหรือหาคำตอบไม่ได้ เป็นกิจกรรมที่ ช่วยให้เด็กจดจำปัญหาหลายปัญหาพร้อมทั้งจำนวนของคำตอบที่เป็นไปได้ การส่งเสริมให้เด็กค้นหาคำตอบ มากกว่า 1 คำตอบ เด็กจะสามารถประเมินได้ว่าคำตอบไหนเป็นคำตอบที่ดีที่สุด ซึ่งกิจกรรมการเต้นเชิง สร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจท่าทางการเต้นในหลากหลายลักษณะ ส่งผลต่อทักษะ การเต้น และความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหา ดังนั้นเด็กจึงได้ฝึกทักษะการแก้ไข ปัญหาเป็นอย่างดี

3.2) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมนี้ได้เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมเป็นคู่ กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ซึ่งเด็กต้องคิดท่าทางการเต้นร่วมกับเพื่อน คุยกัน ปรึกษากันตามโจทย์ที่ครูกำหนดได้อย่างราบรื่น ช่วยเหลือซึ่ง กันและกัน เคารพในการตัดสินใจของกันและกัน และเกิดผลงานที่สร้างสรรค์น่าสนใจมาก โดยพิจารณาจาก กระบวนการการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์เคลื่อนไหวและจังหวะ ในขั้นที่ 1 การอบอุ่นร่างกายและการสำรวจแนวคิด ขั้นที่ 2 การฝึกทักษะการเต้น และขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายที่สอดคล้องกับท่าเต้นพื้นฐาน แสดงให้เห็น ถึงการออกแบบท่าทางการเต้นจากประสบการณ์ที่เรียนรู้ทั้งแบบเดี่ยว คู่ และกลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็ก เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับ วิรัช ชูสูงเนิน (2525) กล่าวว่า กิจกรรมดนตรี เป็นกิจกรรมที่ มีองค์ประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่สร้างเสริมคุณธรรมอันดี ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยผ่อนคลายความตึง เครียดทางสังคม และกิจกรรมดนตรียังเสริมสร้างสรรค์ในด้านการร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิด ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของเด็ก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้แนวคิดการเต้นเชิงสร้างสรรค์
 - 1.1) ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา และวิธีการใช้โดยละเอียด
 - 1.2) สื่ออุปกรณ์การจัดกิจกรรม ควรมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
 - 1.3) การจัดสภาพแวดล้อมและการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์มากที่สุดและทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย
- 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1) ควรนำการจัดกิจกรรมไปใช้เพื่อส่งเสริมเกี่ยวกับบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนให้ดีขึ้น
 - 2.2) ควรนำการจัดกิจกรรมไปใช้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์หรือทักษะในด้านอื่นๆ ของเด็กอนุบาล
 - 2.3) ควรนำการจัดกิจกรรมไปใช้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในระดับชั้นอื่น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์ Creative thinking*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ชูสูงเนิน. (2525). *ดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถม*. พิษณุโลก: แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ระดับปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพลีสตูดิโอ จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี 2551-2552*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพลีสตูดิโอ จำกัด.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. (2541). *สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน*. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน.
- อารี พันธมณี. (2547). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไยไหม.

ภาษาอังกฤษ

- Edwards. C., L. (2006). *The creative arts : a process approach for teacher and children*. New Jersey: Pearson education.
- Gilbert, A, G. (2007). *Creative dance for all ages*. Reston: The American alliance for health, physical education, recreation and dance.

- Kassing, G., and Jay D., M. (2003). *Dance teaching methods and curriculum design*. Champaign: Human kinetics.
- Mayesky, M. (2002). *Creative activities for young children*. the 7th edition. New York: Delmar publishers Inc.
- Mayesky, M., and others. (1995). *Creative activities for young children*. New York: Delmar publishers.
- Pica, R. (2010). *Experiences in movement and music birth to age 8*. the 4th edition. Belmont: Wadsworth cengage learning.
- Thomas, J., W. (2011). *Creativity through music and movement*. Illionois Music Educator. 72, 98-99.
- Torrance, E., P. (1981). *Thinking creatively in action and movement*. Illinois: Scholastic testing service.